

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється»; стаття 366-1 «Декларування недостовірної інформації»; стаття 376-1 «Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду»; стаття 387 «Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування» [6].

Досвід Австралії щодо застосовування та дотримання австралійськими державними агенціями APP переконливо свідчить про доцільність і необхідність запровадження в Україні інституту спеціальних посадових осіб – державних службовців, на яких покладено повноваження зі здійснення контролю за дотриманням конфіденційності, захисту приватного життя та сприяння формуванню довіри громадськості до практики обробки інформації та будь-якого нового використання даних, запропонованих відомствами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. David Martin (2017). Privacy (Australian Government Agencies – Governance) APP Code 2017. Norton rose fulbright. URL: <https://www.nortonrosefulbright.com/en-pk/knowledge/publications/7390de94/privacy-australian-government-agencies---governance-app-code-2017#section6>.
2. International covenant on civil and political rights, United Nations 1967. URL: http://www.un.org.ua/images/International_Covenant_on_Civil_and_Political_Rights_CCPR_eng1.pdf.
3. Privacy Act 1988, Federal Register of Legislation. URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2014C00076>.
4. Privacy (Australian Government Agencies – Governance) APP Code 2017, Federal Register of Legislation. URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/F2017L01396/Explanatory%20Statement/Text>.
5. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. Дата оновлення: 20.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2297-17>.
6. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 17.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ ДОКУМЕНТООБІГУ В ОРГАНАХ ПРАВОСУДДЯ

Кліщенко В. О.

*Аспірант кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Зважаючи на ситуацію, яка склалася у нашому суспільстві у зв'язку з поширенням пандемії коронавірусу COVID-19, всі органи державної влади, і зокрема, суди, змушені були перейти на режим ведення судових засідань в режимі он-лайн. Разом з тим процес ведення електронного судочинства виявив ряд проблем, до яких наші суди були не готові. Це стосується як недосконалого програмного забезпечення, так і відсутності такого. Тому актуальним питанням наразі стає застосування світового досвіду для вирішення вказаних проблемних питань.

Системи електронного судочинства активно використовуються у багатьох країнах світу. Однією із перших країн, які запровадили таку систему стали США, де у 1988 році почалося модельне впровадження системи відкритого доступу до електронних судових записів Public Access to Court Electronic Records (PACER) [1, с. 191]. Сьогодні PACER – це один із двох елементів електронного правосуддя країни, за допомогою якого можна ознайомитися з реєстром прийнятих заяв, вивчити процес розгляду справи та історію прийнятих рішень, а також переглянути календар призначених судових засідань. Друга система – CM/ECF (The Case Management/Electronic Case Files), яка діє з 2001 року, призначена для подання документів до суду. На відміну від PACER, де користувач може зареєструватися самостійно, у системі CM/ECF логін та пароль користувачеві надає федеральний суд. Починаючи з 2001 року системами можна користуватися за допомогою мережі Інтернет [2, с. 368].

У 2002 році за ініціативи Верховного суду Канади та Федерального суду Канади була досліджена думка канадської юридичної спільноти щодо доцільності уведення механізму електронної подачі документів (Electronic Filing Study). За результатами опитування 73% респондентів зазначили, що можливість ініціювати судовий процес за допомогою електронних систем та подавати електронні документи відкриває нові перспективи [3]. Верховний суд Канади встановив формат для електронних документів, зокрема, вони мають подаватися у форматі PDF, а текст повинен відповідати змісту паперової версії [4]. При виявленні розбіжностей друкована версія вважається офіційною. Сьогодні більшість канадських судів використовують системи електронної подачі документів (e-filing), яка дозволяє учасникам судових проваджень надати суду процесуальні документи у визначеному судом форматі.

Починаючи з 1997 року сінгапурські суди застосовують Електронну систему подачі (Electronic Filing System): спочатку у якості експериментальної програми для подачі та вручення документів у судовому процесі за бажанням учасників провадження, а з 2000 року – як обов'язкову форму подачі документів до суду по всіх категоріям цивільних

справ. EFS розроблялася як система управління документами та оптимізації документообігу у судах. При використанні EFS електронний документ автоматизовано перевіряється на відповідність вимог до процесуального документа, без втручання персоналу суду направляється на відповідний реєстр для обробки. Система автоматично розробляє подальшу маршрутизацію документів у суді, дозволяє звести до мінімуму фізичне переміщення людей та документів в судових установах, що значно скорочує час розгляду заяви чи іншого документа, виключає можливість помилкового долучення документа до іншої справи. На заміну їй повинна прийти Інтегрована електронна судова система (Integrated Electronic Litigation Systems, iELS), функціональна реалізація якої розпочалась у судах Сінгапуру у 2011 році [5].

18 серпня 2017 року у китайському місті Ханчжоу запрацював перший онлайн-суд (cyber court), який розглядає справи без обов'язкової присутності сторін у залі суду. До підсудності цього суду належить винятково електронна комерція та юридичні відносини у мережі. Весь процес – від подачі заяви до оголошення вироку – відбувається через доступні засоби зв'язку. За перший рік роботи онлайн суд розглянув більше 10 тисяч спорів. Щоб звернутися до суду, позивачі повинні спочатку підтвердити свою особу або через електронні засоби ідентифікації, або фізично пред'явити посвідчення особи працівникові суду. Після цього починається досудовий розгляд справи за допомогою інтернету, телефону або відеозв'язку. Якщо на цьому етапі сторони не зможуть домовитися, тоді позов формально передається до суду, і судове засідання також проходить в інтернет-режимі. Учасники процесу надають докази та відвідують слухання через власний акаунт на сайті онлайн-суду [6].

У Федеральному суді Австралії використовується система електронної подачі документів, яку прийнято позначати терміном «e-filing» (електронна реєстрація). Її застосування передбачено Федеральними судовими правилами 2011 року. Електронні документи надсилаються до суду через форму на сайті. Для подачі заяв та супровідної документації користувачам пропонується скористатися електронною системою реєстрації (Electronic Filing System – EFS). EFS включає покрокове керівництво для подачі документа електронним способом. Документ повинен бути правильно складений з дотриманням вимог до змісту і форми. Правила процедури вимагають, щоб копії всіх документів, відправлених до суду в електронному вигляді, були збережені і могли бути відтворені на вимогу суду. Відправник зобов'язаний зберігати також паперові копії документів. В австралійській правовій системі велике значення для здійснення правосуддя мають судові прецеденти. Публікація судових рішень та інших відомостей про судову діяльність значно полегшує доступ до судових прецедентів і надає істотну допомогу

юристам, які потребують процесуальної інформації. Важливим елементом австралійської e-court стратегії виступає система електронного пошуку (e-search), який дозволяє будь-якому користувачеві отримати доступ до необхідної інформації через Інтернет за допомогою веб-браузера. Система включає в себе кілька взаємопов'язаних баз даних; користувачам надається можливість вільно переміщатися по посиланнях між документами різних баз, отримувати доступ до відповідних документів, наприклад до копії стенограми судового засідання. Бази даних включають справи починаючи з 1 січня 1984 року і безперервно оновлюються [7].

Що стосується європейських держав, то однією із передових у цьому питанні стала Німеччина, яка за десять років пройшла шлях від пілотного проєкту до ідеально функціонуючої системи електронного правосуддя у цивільних спорах. Основними системами, що активно працюють на сьогодні в Німеччині є електронний правовий обіг (elektronischer Rechtsverkehr), що являє собою не що інше, як електронну комунікацію з судами та електронні справи (elektronische Akte). Подача документів, їх обробка та ухвалення рішень відбувається в електронній формі. За допомогою «особистого кабінету», вхід до якого здійснюється з використанням електронного ключа, можна вступати у дискусії з опонентами та оспорювати надані суду документи. Поняття щодо електронних документів у правовій сфері Німеччини було запроваджено у 2001 році, а законодавча норма про ведення справ в електронній формі з'явилася у 2017 році. Закон визначив, що електронне правосуддя це: електронна комунікація між судами та усіма учасниками процесу, електронні справи, електронні реєстри, рішення судів та органів правосуддя, використання відеоконференцзв'язку та інших елементів комплексного підходу до правових питань [8].

Таким чином, уже у багатьох розвинених державах будь-яке клопотання до суду чи заяву приймають в режимі онлайн, а доступ до правосуддя є максимально спрощеним, і це дозволяє якнайкраще захищати права громадян, що у підсумку підвищує якість життя суспільства. IT-технології у глобальному світі стають незмінним інструментом, який охоплює практично усі аспекти життя сучасної людини, новітні електронні системи поєднуються між собою, пришвидшуючи практично усі процеси – від подачі документів до суду до ухвалення остаточного рішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Inside the Equal Access to Justice Act: Environmental Litigation and the Crippling Battle over America's Lands, Endangered Species, and Critical Habitats, Lowell E. Baier. Rowman & Littlefield Publishers (December 17, 2015). P. 678.

2. City University of New York (CUNY) CUNY Academic Works Publications and Research CUNY School of Law 2005 Internet Access to Court Records: Balancing Public Access and Privacy Natalie Gomez-Velez CUNY School of Law. URL: https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1208&context=cl_pubs).
3. Canada, Supreme Court of Canada and Federal Court of Canada, Electronic Filing Study: Report to the Supreme Court of Canada and Federal Court of Canada (Ottawa: Compas Inc., 2002). Federal Court of Canada. URL: http://epac.fct-cf.gc.ca/study_e.pdf.
4. Сайт Верховного суду Канади, Guidelines for Preparing Documents to be Filed with the Supreme Court of Canada (Print and Electronic). URL: <https://www.scc-csc.ca/parties/gli-d2019-01-15-eng.aspx?pedisable=true>.
5. Сайт Верховного суду Сінгапуру. URL: <https://www.supremecourt.gov.sg/services/services-for-the-legal-profession/elitigation>.
6. Портал інформаційного агенства «Xinhua». URL: <http://www.xinhuanet.com/>.
7. Збірник законодавства Австралійського Союзу, Federal Court Rules 2011. URL: <http://www.comlaw.gov.au/Details/F2011L01551>.
8. Gesetz zur Einführung der elektronischen Akte in der Justiz und zur weiteren Förderung des elektronischen Rechtsverkehrs. URL: https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?start=%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27bgbl117s2208.pdf%27%5D#__bgbl__%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27bgbl117s2208.pdf%27%5D__1587268067924.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ НА АКТ НЕВИЇЗНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ПЛАТНИКА ПОДАТКУ

Пасько Т. Г.

Аспірант кафедри МЄПЦПД ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Плотнікова М. В.

к. ю. н., доцент кафедри МЄПЦПД ННІ права

Сумського державного університету

В умовах недосконалості вітчизняного податкового законодавства та відсутності стабільності у процесі розвитку економіки, особливу вагу набувають питання удосконалення проведення податкових перевірок та дотримання законодавчих умов при завершенні та оформленні результатів останніх.

При цьому конституційний обов'язок сплати податків та зборів неодмінно має кореспондуватись з правовими гарантіями, достатніми для захисту прав та інтересів платників податків для недопущення одностороннього домінування фіскальних інтересів